

Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS Euroopa Nõukogu tehisintellekti ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi raamkonventsioonile Euroopa Liidu nimel allakirjutamise kohta, COM(2024) 264

Otsuse ettepanek koordineerimiskogule

Kujundada seisukoht

Vastutajad

Peavastutaja JM; kaasvastutajad: MKM, SIM, KAM, VM

Tähtajad

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 12.08.2024

KOKi esitamise tähtpäev 28.08.2024

VV esitamise tähtpäev 05.09.2024

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKT § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

Raamkonventsioon tehisintellekti (*artificial intelligence, AI*) ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtete kohta võeti vastu Euroopa Nõukogu Ministrite Komitees 17.05 ning see on plaanis avada allakirjutamiseks Vilniuses 05.09.

Hetkel ei ole selge, kas tegu on EL ainupädevuses oleva rahvusvahelise lepinguga lepingu või segalepinguga, mille allkirjastavad ja millega ühinevad ELi kõrval ka EL liikmesriigid. Lisaks 46 EN liikmesriigile ja ELle osalesid läbirääkimistel mitmed muud riigid (k. a Austraalia, Kanada, Jaapan, USA).

Konventsioon kehtib nii avalikus kui ka erasektoris; erandid on riigi julgeolekule ning teadus- ja arendustegevusele. Konventsioon pakub erasektori reguleerimisel kohustuste täitmiseks kaks võimalust: osapool võib valida, kas kohaldab konventsiooni sätteid otseselt või võtab – alternatiivina – lepingu sätete järgimiseks muid meetmeid, austades täielikult lepingut ja

inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtetega seotud rahvusvahelisi kohustusi.

Konventsiooni eesmärk on tagada, et tehisintellektisüsteemide elutsükli jooksul toimuv tegevus oleks täielikult kooskõlas inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõttega.

Konventsiooniosalised rakendavad konventsiooni sätteid seadusandlike, haldus- või muude meetmete abil, võttes arvesse kahjuliku mõju tõsidust ja tõenäosust ning järgides astmelist ja diferentseeritud lähenemisviisi.

Konventsiooni tuleks Euroopa Liidus rakendada siiski üksnes tehisintellektimääruse kaudu, millega siin juba ühtlustatakse täielikult tehisintellektisüsteemide turule laskmist, kasutusele võtmist ja kasutamist käsitlevad õigusnormid, ning vajaduse korral muu kehtiva liidu õigustiku kaudu.

Kuivõrd konventsiooni isikuline ja esemeline kohaldamisala langeb kokku tehisintellektimääruse kohaldamisalaga, võib konventsiooni sõlmimine mõjutada liidu ühiseid norme või muuta nende kohaldamisala ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 2 tähenduses. Sellest tulenevalt on Euroopa Komisjon asunud seisukohale, et liidul on ainuvälispädevus konventsiooni sõlmimiseks ning konventsioonile tuleks liidu nimel alla kirjutada kui ELi ainupädevusse kuuluvale lepingule. Samas ei ole mitte kõik liikmesriigid selle tõlgendusega päri. Ebakindluse kõrvaldamisele aitaks kaasa see, kui EL Nõukogu õigustalitus esitaks oma õigusliku analüüsi selles küsimuses kirjalikult.

Eesmärgid

Konventsiooni eesmärk on tagada, et tehisintellektisüsteemide elutsükli jooksul toimuv tegevus oleks täielikult kooskõlas inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõttega.

Kaasamine

Kaasata kõik asjasse puutuvad partnerid ja huvigrupid.